מושגי חובה

"כח הקניה של הכסף"

יסודות השוק ומדידת מחירים

- **ביקוש, היצע ומחיר שיווי משקל**: המחירים בשוק נקבעים במפגש בין הביקוש (הרצון והיכולת של הצרכנים לקנות מוצר) לבין ההיצע (כמות המוצרים הקיימת בחנויות). נקודת המפגש נקראת מחיר שיווי משקל, וכאשר אחד הגורמים הללו משתנה, מחיר המוצר משתנה בהתאם.
- **סל המוצרים לצרכן**: אוסף של מצרכים ושירותים (כגון מזון, דיור, תחבורה ובריאות) הנצרכים על ידי משקי הבית במשק. סל זה משמש כבסיס לבדיקה ומעקב אחר שינויי המחירים במשק לאורך זמן.
- **מדד המחירים לצרכן**: הכלי הרשמי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) לבדיקת השינויים במחירי סל המוצרים לצרכן לאורך זמן. המדד מחושב מדי חודש על פי מדגם של מצרכים ושירותים הנצרכים על ידי משקי בית.

הכנסה, ערך הכסף ותופעות אינפלציוניות

- **הכנסה נומינלית מול הכנסה ריאלית**: הכנסה נומינלית היא הסכום הכספי הרשמי הרשום בתלוש השכר. הכנסה ריאלית היא ההכנסה הנומינלית מותאמת למדד המחירים, והיא מייצגת את כוח הקנייה הממשי – היכולת לרכוש מוצרים ושירותים בפועל.
- **כוח הקנייה ושחיקת כוח הקנייה**: כוח הקנייה הוא היכולת הממשית לרכוש מוצרים ושירותים בסכום כסף מסוים. שחיקת כוח הקנייה מתרחשת כאשר מחירי המוצרים עולים בעוד שההכנסה הנומינלית נשארת קבועה, כך שאותו סכום כסף קונה פחות בפועל.
- **אינפלציה (Inflation)**: תהליך כלכלי של עליית מחירים בהרבה מוצרים ושירותים יחד ולאורך זמן, המוביל לשחיקת כוח הקנייה של הכסף.
- **שרינקפלציה (Shrinkflation)**: תופעה של אינפלציה סמויה (חיבור המילים Shrink = כיווץ + Inflation = אינפלציה), שבה יצרנים מקטינים את תכולת המוצר או משקלו באריזה אך שומרים על מחירו המקורי על המדף. במצב זה, הכסף של הצרכן קונה פחות תכולה באותו המחיר.

מדיניות בנק ישראל להתמודדות עם אינפלציה

- **בנק ישראל**: הבנק המרכזי של מדינת ישראל, שתפקידו המרכזי הוא לשמור על יציבות המחירים במשק ולנהל את המדיניות המוניטרית.

- **יציבות מחירים ויעד האינפלציה**: מצב שבו רמת המחירים במשק נשמרת יציבה. יעד האינפלציה הרשמי שקבע בנק ישראל הוא שמירה על אינפלציה שנתית ברמה של 1% עד 3%.
- **מדיניות מוניטרית**: המדיניות הכלכלית שמפעיל בנק ישראל במטרה לשמור על יציבות המחירים במשק.
- **ריבית בנק ישראל**: הכלי המרכזי של בנק ישראל לשמירה על יעד האינפלציה. העלאת הריבית מעלה את כדאיות החיסכון, מייקרת הלוואות ומפחיתה צריכה וביקושים, ובכך תורמת להורדת האינפלציה. לעומת זאת, הורדת הריבית מפחיתה את כדאיות החיסכון ומעודדת נטילת הלוואות לצריכה, דבר שעלול להעלות ביקושים ואינפלציה.